

[Time: 2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

- Q.1 a) Explain the concept of inflationary gap with the help of diagram. 15
b) Write a note on Human Development Index (HDI).

OR

- a) Discuss the determining factors of effective demand.
- b) What are the methods of measuring the national income?

- Q.2 a) Explain the Phillips curve. 15
b) Explain the shift in IS curve.

OR

- a) Discuss the collapse of the Phillips curve.
- b) Describe the effect of contractionary monetary policy with the help of diagram.

- Q.3 a) Discuss the types of disequilibrium in the balance of payments. 15
b) Discuss the causes of disequilibrium in the balance of payments.

OR

- a) Discuss the Mundell-Fleming Model.
- b) Explain the income-absorption approach to devaluation.

- Q.4 Choose the correct option for the following 15

- 1) ----- do/does not include in Net National Income (NNI).
 - a) Depreciation
 - b) Goods
 - c) Services
 - d) Import
- 2) ----- has defined national income.
 - a) Keynes
 - b) Robinson
 - c) Fisher
 - d) Ricardo

- 3) What is the total money value of final goods and services produced within the domestic territory of the country during a given year?
- a) Gross Domestic Product (GDP)
 - b) Gross National Product (GNP)
 - c) Net National Income (NNI)
 - d) Gross National Income (GNI)
- 4) Gross National Product (GNP) includes -----.
- a) Factor Receipts
 - b) Factor payments
 - c) Receipts - Payments
 - d) Exports - Imports
- 5) The curve which is a schedule of minimum amount of proceeds required to provide various levels of output is called
- a) Aggregate supply
 - b) Aggregate demand
 - c) Employment
 - d) Total spending
- 6) When there is a excess of anticipated expenditure over the available output it gives rise to
- a) Deflationary gap
 - b) Inflationary gap
 - c) Under employment
 - d) Employment
- 7) Keynes theory is called.....Theory.
- a) Special theory
 - b) General theory
 - c) Local theory
 - d) Absolute theory
- 8) The aggregate demand function slopes.....
- a) Downward from left to right
 - b) Vertical
 - c) Horizontal
 - d) Upwards from left to right

- 9) Which policy is responsible for movements in the LM Curve?
- Fiscal policy
 - Exchange rate policy
 - Monetary Policy
 - Environmental policy
- 10) As per ISLM Model, what happens to national income when the rate of interest falls?
- The national income rises
 - The national income contracts
 - There is no effect on the national income
 - The national income rises and returns to its original position
- 11) What does it mean when the IS curve has an elastic slope?
- The investment demand is elastic and the investment multiplier is also high
 - The investment demand is less elastic and the investment multiplier is high
 - The investment demand is inelastic and the investment multiplier is low
 - The investment demand is less inelastic and the investment multiplier is low
- 12) In the ISLMBP technique, what does the BP curve indicate?
- The BP curve traces out those combinations of interest rate and national income that produce balance of payment equilibrium
 - The BP curve shows money market equilibrium
 - The BP curve shows goods market equilibrium
 - None of these
- 13) Which of the following are non-monetary measures used to correct the balance of payment deficit?
- Export promotion measures
 - Import control measures
 - Import substitution
 - All of these
- 14) Exchange rate remains constant, if the national income increases, what will be the impact on the current account?
- The imports will decrease
 - The imports will increase
 - The exports will increase
 - The exports will decrease

15) Which of the following are import control measures?

- a) Import substitution
- b) Import duties
- c) Import quotas
- d) All of these

Q.5 Write notes on (Any 3)

- a) Consumer price index
- b) Nominal and real interest rates
- c) GDP Deflator
- d) Capital account of balance of payment
- e) Purchasing power parity

15

[वेळ: २.३०तास]

[गुण: ७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१ अ) आकृतीच्या साहाय्याने स्फितीकारी तफावतीची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) मानव विकास निर्देशांक (HDI) वर टीप लिहा.

किंवा

अ) प्रभावी मागणीचे निर्धारण करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

ब) राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्याच्या कोणत्या पद्धती आहेत?

प्र.२ अ) फिलिप्स वक्र स्पष्ट करा.

ब) आयएस वक्रातील स्थानांतरण समजावून सांगा.

किंवा

अ) फिलिप्स वक्राच्या संकुचिततेची चर्चा करा.

ब) आकृतीच्या साहाय्याने आकुंचनात्मक चलनविषयक धोरणाच्या परिणामाचे वर्णन करा.

प्र.३ अ) व्यवहारशेषातील असमतोलाच्या प्रकारांची चर्चा करा.

ब) व्यवहारशेषातील असमतोलाच्या कारणांची चर्चा करा.

किंवा

अ) मुंडेल-फ्लेमिंग प्रतिमानाची चर्चा करा.

ब) अवमूल्यनासाठीचा उत्पन्न-शोषणाचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र.४ खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

1) खालीलपैकी ----- चा समावेश हा राष्ट्रीय उत्पन्नात होत नाही.

- a) घसारा
- b) वस्तू
- c) सेवा
- d) आयात

2) ----- यांनी राष्ट्रीय उत्पन्नाची व्याख्या केली आहे.

- a) केन्स
- b) रॉबिन्सन
- c) फिशर
- d) रिकार्डो

- 3) दिलेल्या वर्षादरम्यान देशाच्या घरगुती प्रदेशामध्ये तयार केलेल्या अंतिम वस्तू आणि सेवांचे एकूण मूल्य म्हणजे काय आहे ?
- स्थूल देशांतर्गत उत्पादन
 - स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन
 - निव्वळ राष्ट्रीय उत्पन्न
 - स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्न
- 4) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नात.... चा समावेश होतो.
- घटकीय येणी
 - घटकीय देणी
 - येणी - देणी
 - निर्यात - आयात
- 5) उत्पादनाचे विविध स्तर प्रदान करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या किमान रकमेचे पत्रक असलेल्या वक्रलाम्हणतात.
- समग्र पुरवठा
 - समग्र मागणी
 - रोजगार
 - एकूण खर्च
- 6) जेव्हा उपलब्ध उत्पादनापेक्षा अपेक्षित खर्चाचा प्रवेश अधिक असतो तेव्हा त्यामुळेवाढते.
- चलनघटीय तफावत
 - चलनवाढीय तफावत
 - अपूर्ण रोजगार
 - रोजगार
- 7) केस यांचा सिध्दांत सिध्दांत म्हणून ओळखला जातो.
- विशेष सिध्दांत
 - सर्वसामान्य सिध्दांत
 - स्थानिक सिध्दांत
 - निरपेक्ष सिध्दांत
- 8) एकूण मागणी फलन वक्राचा उतार हाअसतो.
- डावीकडून उजवीकडे खालील बाजूस सरकणारा
 - उभा
 - क्षितिजसमांतर
 - डावीकडून उजवीकडे वरील बाजूस सरकणारा
- 9) कोणत्या धोरणाचा परिणाम LM वक्रावर होतो?
- राजकोषीय धोरण
 - परकीय विनिमय धोरण
 - मौद्रिक धोरण
 - पर्यावरण धोरण

- 10) व्याज दर कमी झाला की ISLM प्रतिमानानुसार राष्ट्रीय उत्पन्नावर काय परिणाम होतो?
 - a) राष्ट्रीय उत्पन्न वाढते
 - b) राष्ट्रीय उत्पन्न कमी होते.
 - c) राष्ट्रीय उत्पन्न स्थिर राहते
 - d) राष्ट्रीय उत्पन्न वाढते आणि नंतर पूर्व स्थिती मध्ये येते.
- 11) 'IS वक्र लवचिक आहे' या विधानाचा अर्थ काय आहे?
 - a) गुंतवणूक मागणी लवचिक आहे आणि गुंतवणूक गुणक मोठा आहे.
 - b) गुंतवणूक मागणी अल्प-लवचिक आहे आणि गुंतवणूक गुणक मोठा आहे
 - c) गुंतवणूक मागणी अलवचिक आहे आणि गुंतवणूक गुणक लहान आहे
 - d) गुंतवणूक मागणी अल्प-अलवचिक आहे आणि गुंतवणूक गुणक लहान आहे
- 12) IS-LM-BP प्रतिमानामध्ये, BP वक्र काय दर्शवितो?
 - a) व्याज-दर, राष्ट्रीय उत्पन्न आणि व्यवहार शेषामधील समतोलांचे विविध बिंदु दर्शवितो
 - b) BP वक्र नाणे बाजारातील समतोल दर्शवितो
 - c) BP वक्र वस्तु बाजारातील समतोल दर्शवितो
 - d) यापैकी कोणतेही नाही
- 13) व्यवहार शेषा मधील तूट दुरुस्त करण्यासाठी पुढील पैकी कोणते उपाय द्रव्य-केतर आहेत?
 - a) निर्यात प्रोत्साहन उपाय
 - b) आयात नियंत्रण उपाय
 - c) आयात पर्याय
 - d) या सर्व बाबी
- 14) विनिमय दर स्थिर असताना, वाढलेल्या राष्ट्रीय उत्पन्नाचा चालू खात्यावर कोणता परिणाम होईल?
 - a) आयात वाढेल
 - b) निर्यात वाढेल
 - c) आयात घसरेल
 - d) निर्यात घसरेल
- 15) पुढील पैकी कोणते उपाय आयात नियंत्रणाचे आहेत?
 - a) आयात पर्याय
 - b) आयात कर
 - c) आयात कोटा
 - d) या सर्व बाबी

प्र.५ खालील बाबींवर टीप लिहा. (कोणत्याही ३)

- अ) ग्राहक किंमत निर्देशांक
- ब) नाममात्र आणि वास्तविक व्याजदर
- क) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन (GDP) डिफ्लेटर
- ड) व्यवहारशेषाचे भांडवली खाते
- इ) क्रयशक्ती समता
